

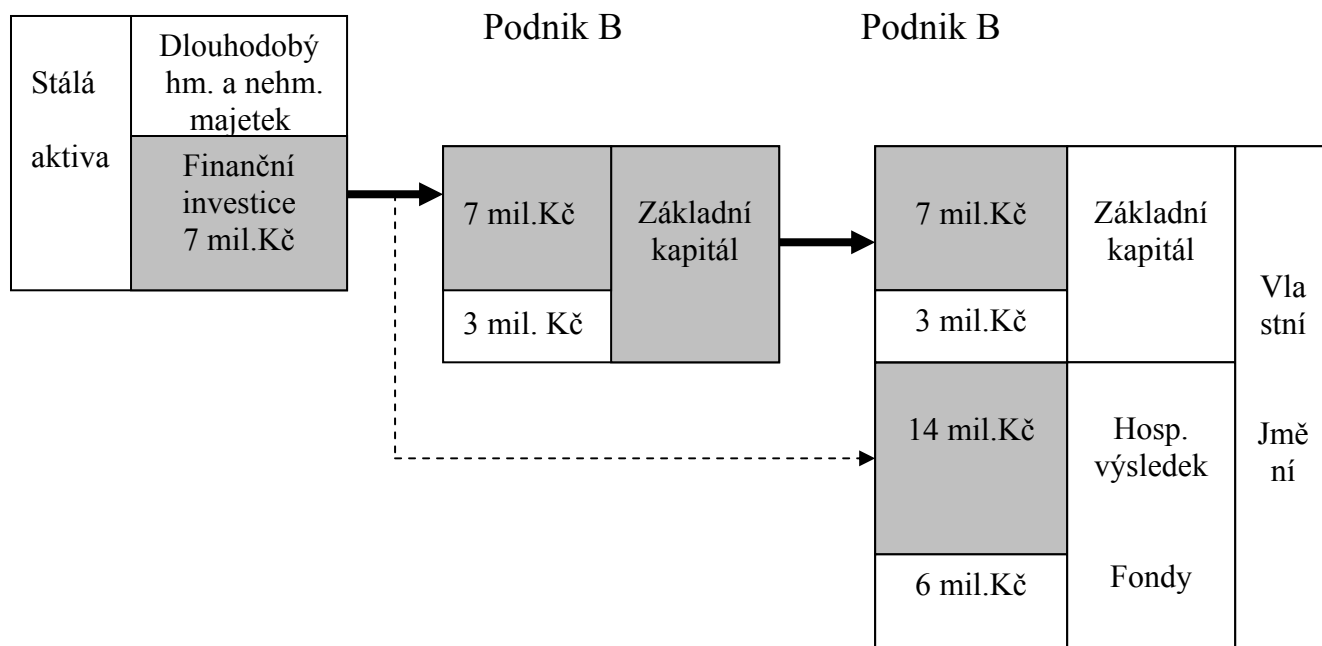
KONSOLIDOVANÁ ÚČETNÍ ZÁVĚRKA

V souvislosti s rozvojem podnikatelských aktivit a především s podstatným nárůstem úlohy kapitálového trhu ve 20.století, dochází ke vzniku nejrůznějších kapitálových vazeb mezi jednotlivými podniky.

Mateřský podnik – rozumí se podnik, který uplatňuje **vliv (kontrolu) v jiném podniku**. Mateřský podnik může být zároveň ovládán jiným podnikem.

Schéma č. 1: Příklad zřízení ovládané společnosti

Podnik A

- podnik A se podílel na zřízení další obchodní společnosti, podniku B, se základním kapitálem 10 mil. Kč
- kapitálová účast v zakládajícím podniku A je vyjádřena v bilanci jako finanční investice oceněná cenou pořízení, tj. 7 mil. Kč
- za několik období zvýšil podnik B své jmění o nerozdělený hospodářský výsledek a vytvoření fondy v celkové výši 20 mil. Kč
- i když má podnik A ve své účetní závěrce stále oceněnu finanční investici ve výši původního vkladu, tj. 7 mil. Kč, představuje tato investice 70 % podíl nejen na základním kapitálu, ale na celkovém vlastním jmění, které činí již 30 mil. Kč (vypořádací podíl by činil 21. mil. Kč)

Vliv (kontrola) - jedná se o vliv jako uplatňovanou kontrolu jednoho právního subjektu v jiném právním subjektu. Při posuzování vazeb vycházíme při konsolidaci ze skutečně uplatňovaného vlivu, který může, ale nemusí vycházet z ekonomických vazeb.

Vliv (kontrolu) v jiném podniku je možno dosáhnout:

- získáním podílu na základním kapitálu, který představuje také podíl hlasovacích práv,
- získáním zprostředkovaného podílu na hlasovacích právech prostřednictvím podílu v podniku, který uplatňuje vliv v dalším podniku,
- dohodou o hlasovacích právech odlišnou od podílu na základním kapitálu,
- jinými dohodami, na základě kterých je založena existence vlivu na jiný subjekt (právo jmenovat vedení podniku).

Pro posouzení vlivu je tedy zcela dominantní vliv na řízení (kontrola), nikoliv vlastnictví. Předpokládá se však i existence vkladu do základního kapitálu – vlastnického podílu.

Přímý a nepřímý vliv - přímý vliv je takový, který je uplatňován v jiném subjektu prostřednictvím přímé kontroly a účasti - vlastnictvím podílu v daném subjektu

- nepřímý vliv je uplatňován prostřednictvím jiného subjektu (jestliže podnik A vykonává přímý vliv v podniku B, podnik B vykonává přímý vliv v podniku C, pak také podnik A zprostředkovaně vykonává nepřímý vliv v podniku C).

Rozhodující vliv - za rozhodující vliv je považován vliv, který umožňuje jednoznačně řídit a kontrolovat jiný podnik. Pokud je definován na základě hlasovacích práv, pak je potřeba vlastnit **více jak 50 %**.

Podstatný vliv - jako podstatný vliv je označován vliv, který není rozhodující, ale dosahuje určité významnosti – **20%**.

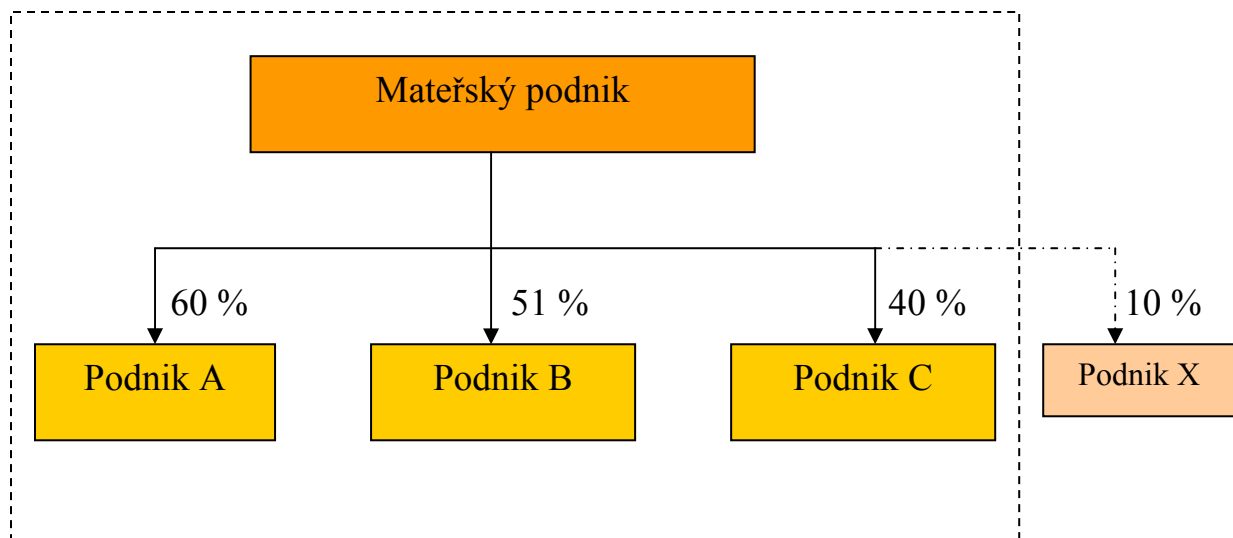
Dceřiný podnik - rozumí se subjekt, ve kterém jiný podnik vykonává rozhodující vliv. Tento vliv může být přímý i nepřímý.

Přidružený podnik - rozumí se subjekt, ve kterém jiný podnik vykonává podstatný vliv ať již přímo nebo nepřímo.

Společný podnik (joint venture) – rozumí se podnik, ve kterém dva nebo více účastníků provádí spolukontrolu zajištěnou smluvně tak, že pro žádného z nich nevyplyvá rozhodující podíl a zásadní rozhodnutí musí být přijímána jednomyslně.

Konsolidační celek - je mateřský podnik a ty dceřiné a přidružené podniky, které byly zařazeny do skupiny podniků, za kterou mateřský podnik sestavuje konsolidovanou účetní závěrku. Ne všechny podniky však bývají zahrnuty do konsolidačního celku (existují další kritéria a zásady).

Schéma č. 2: Hřebenové organizační schéma

Konsolidační rámec - rozumí se zejména určení povinnosti konsolidace, tedy co a kdy konsolidovat.

A. Pozitivní - jasnými podmínkami je vyjádřena skutečnost, že existuje kontrola mateřské společnosti.

B. Negativní - vyloučení z konsolidace (podstatou je úplné vyloučení z konsolidace),
- osvobození z konsolidace (podstatou je vymezení výjimek z konsolidace).

Konsolidovaná účetní závěrka

Konsolidovaná účetní závěrka je účetní závěrkou sestavenou za skupinu kapitálově provázaných podniků, jako by šlo o jediný podnik. Proto při sestavení konsolidované účetní závěrky je nutné agregovat údaje o majetku, finanční situaci a hospodářském výsledku jednotlivých právních subjektů zahrnutých do konsolidačního celku.

Při sestavování konsolidované účetní závěrky by měla být realizována **zásada souladu uplatněných účetních zásad a principů** mezi individuálními účetními závěrkami a konsolidovanou účetní závěrkou.

Systém konsolidace účetní závěrky rozlišujeme v případě víceúrovňových vztahů, kde vliv a vlastnický podíl je uplatňován i nepřímo, tzn. prostřednictvím dceřiných organizací. Rozlišujeme:

- systém přímé konsolidace – v případě konsolidace všech podniků v konsolidačním celku najednou bez sestavení dílčích konsolidačních celků,
- systém postupné konsolidace (konsolidace po jednotlivých úrovních) – v případě sestavení dílčích konsolidačních celků a postupného sestavení konsolidovaných účetních závěrek na jednotlivých úrovních.

Koncepce konsolidované účetní závěrky:

➤ **Vlastnická koncepce**

- jedná se o doplnění informací, které poskytuje individuální účetní závěrka o informace vztahující se k majetku ve formě finančních investic,
- dominantní je informace o ekonomických dopadech vyplývajících z kapitálových účastí odpovídajícím podílům z těchto účastí,
- je brán zřetel pouze na zahrnutí aktiv a pasiv ve výši odpovídající danému podílu, podobně jako v oblasti výnosů a nákladů,
- není však uvažováno s ostatními hodnotami, vyplývajících z podílu ostatních podílníků (menšinové podíly) čímž chybí informace, jak velký objem majetku je celkově ovládán.

➤ **Koncepce ekonomické jednotky**

- tato koncepce dává přednost pohledu na skupinu kapitálově propojených podniků jako na ekonomický celek,
- potlačuje otázku výše vlastnických podílů, pokud je v jejich souvislosti dosaženo právo kontroly a ovládání ostatních podniků.

➤ **Koncepce mateřského podniku**

- tato koncepce je syntézou obou předchozích koncepcí a je základem současných přístupů ke konsolidované účetní závěrce,
- poskytuje akcionářům mateřského podniku informace o majetku, který představují finanční investice,
- poskytuje globální pohled na celkový majetek a výnosnost kapitálu, který je příslušnými finančními investicemi ovládán.

Metody konsolidace:

- metoda plné (globální, úplné) konsolidace ~ rozhodující vliv
- metoda poměrné konsolidace ~ spolurozhodující vliv
- metoda ekvivalenční konsolidace ~ podstatný vliv